

Εισαγωγή στη Νεοελληνική Ιστορία

Ενότητα 1η: Εισαγωγή

Ελευθερία Μαντά,
Λέκτορας Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. Εισαγωγή

Περιεχόμενα ενότητας

- 1.1 Πότε αρχίζει η νέα εποχή στην ελληνική ιστορία;
- 1.2 Η κατάρρευση του Βυζαντίου.
- 1.3 Η ιδεολογική κληρονομιά του Βυζαντίου.

Σκοποί ενότητας

Σκοπός της Ενότητας είναι να εισαγάγει τον αναγνώστη στο θέμα των απαρχών της νέας εποχής για τον Ελληνισμό και να τη συνδέσει με την προηγούμενη, τη βυζαντινή περίοδο και τις κληρονομιές που παρέδωσε στον νέο κόσμο.

Λέξεις-κλειδιά ενότητας

Νεότερη εποχή

Άλωση Κωνσταντινουπόλεως

Βυζάντιο

1.1 Πότε αρχίζει η νέα εποχή στην ελληνική ιστορία; (1/4)

α' απάντηση: Μετά την Δ' Σταυροφορία (1204).

Υπάρχουν τα δεδομένα που βεβαιώνουν τη γένεση του νέου ελληνισμού: ο λαός, το νεοελληνικό έπος, η νέα ελληνική γλώσσα.

β' απάντηση: Μετά την Άλωση (1453).

Ως τους τελευταίους αιώνες του Βυζαντίου, η αυτοκρατορία αρχίζει να αλλάζει σε ποιότητα και να μεταλλάσσει τον οικουμενικό χαρακτήρα της σε χαρακτήρα εθνικό και πλέον νεοελληνικό.

1.1 Πότε αρχίζει η νέα εποχή στην ελληνική ιστορία; (2/4)

γ' απάντηση: Οι Έλληνες τόσο των παραδοσιακών ελληνικών χωρών όσο και της διασποράς εισήλθαν στη νέα εποχή την περίοδο του ώριμου Νεοελληνικού Διαφωτισμού και της κίνησης για την απελευθέρωση, δηλαδή από τα τέλη του 18^{ου} αι. ως την Επανάσταση.

1.1 Πότε αρχίζει η νέα εποχή στην ελληνική ιστορία; (3/4)

Τι θα απαντούσαμε;

Βασική τομή στην οθωμανική εξάπλωση, επομένως και στην τύχη του νέου ελληνισμού, αποτέλεσε η Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Η κατάλυση της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας αποτελεί ανυπέρβλητο όσο και συμβολικό ορόσημο για το τέλος της Βυζαντινής Εποχής.

Με το ίδιο γεγονός επισημοποιήθηκε η απώλεια για τους Έλληνες της κεντρικής κρατικής εξουσίας και η μεταβίβασή της στους νέους κυριάρχους.

1.1 Πότε αρχίζει η νέα εποχή στην ελληνική ιστορία; (4/4)

Η Τουρκοκρατία μπορεί να θεωρηθεί ως το προοίμιο της νέας εποχής, αφού τότε διαμορφώνονται πολλά από τα στοιχεία του νέου ελληνικού έθνους. Ανήκει στη νεότερη εποχή ως φάση εκκόλαψής της, ως φάση διεργασιών/γέννησης και ανάδειξης ιδιαίτερων στοιχείων της ελληνικής αυτοσυνειδησίας κυρίως μέσω της αντιδιαστολής προς τον άλλο/κατακτητή.

1.2 Η κατάρρευση του Βυζαντίου (1/2)

Τι συντέλεσε στην Άλωση;

- i. Οι θρησκευτικές και πολιτικο-κοινωνικές ανωμαλίες, η ηθική παρακμή του κράτους.
- ii. Η ανάμιξη των Οθωμανών στις εσωτερικές βυζαντινές αντιπαλότητες.
- iii. Η προέλαση των τουρκικών φύλων στη Μ. Ασία (Ματζικέρτ 1071), που συρρίκνωσε τη βυζαντινή επικράτεια και οδήγησε σε μαζικές εξωμοσίες.
- iv. Ο δυναμισμός των Οθωμανών, ως νεαρού φύλου.

1.2 Η κατάρρευση του Βυζαντίου (2/2)

- v. Οι ειρηνικές ή βίαιες διεισδύσεις αλλοφύλων από το βορρά και την ανατολή.
- vi. Η εξουθένωση και δημογραφική συρρίκνωση του πληθυσμού από τις εχθρικές επιδρομές και τις καταπιέσεις των δυνατών.
- vii. Η αδυναμία των βαλκανικών λαών να συμπράξουν προς αντιμετώπισή τους.
- viii. Η πολιτική, θρησκευτική, οικονομική, στρατιωτική αντιπαλότητα με τη Δύση.

1.3 Η ιδεολογική κληρονομιά του Βυζαντίου (1/2)

- i. Η περιφρόνηση και το μίσος προς την αιρετική και αλαζόνα Δύση. Οι Οθωμανοί είχαν αποσταλεί από τη Θεία Πρόνοια για να προστατεύσουν τους ορθόδοξους χριστιανούς από τους ‘αιρετικούς’ Λατίνους.
- ii. Η αποδοχή της υποταγής στους Οθωμανούς ως έργο της Θείας Πρόνοιας. Η τουρκική κατάκτηση ήταν η επιβληθείσα τιμωρία για τις αμαρτίες των βασιλέων της και ταυτόχρονα το μέσο για τον εξαγνισμό της.

1.3 Η ιδεολογική κληρονομιά του Βυζαντίου (2/2)

- iii. Η ανάκληση της κληρονομιάς του πρώτου βυζαντινού αυτοκράτορα. Η Νέα Ρώμη ανέμενε τη λύτρωσή της όταν θα έφθανε το πλήρωμα του χρόνου. Αυτό έδωσε λαβή για τη γέννηση θρύλων, προφητειών και χρησμών που ανθούσαν σε όλη την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Βιβλιογραφία

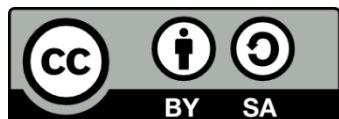
- Βακαλόπουλος Απ., *Νεοελληνική ιστορία (1204-1940)*, Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1993.
- Βερέμης Θ.–Κολιόπουλος Γ., *Ελλάς. Η σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 μέχρι σήμερα*, Καστανιώτης, Αθήνα 2006.
- *Ιστορία του νέου ελληνισμού 1770-2000*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, τ. 10.
- Σβορώνος Ν. Γ., *Ανάλεκτα νεοελληνικής ιστορίας και ιστοριογραφίας*, Θεμέλιο, Αθήνα 1987.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Στυλιανή Καλτσογιάννη
Θεσσαλονίκη, 10/09/2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ